

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2023

Chișinău

Cu privire la aprobarea Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului

În temeiul art. 9 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 306-313, art. 651), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

- 1) Programul de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului, conform anexei nr. 1;
- 2) Planul de implementare a activităților Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului, conform anexei nr. 2.

2. Implementarea Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului se pune în sarcina Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului.

3. Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului va elabora Manualul operațional necesar pentru implementarea Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului, în care vor fi stipulate etapele și modul de implementare a acestuia, precum și va asigura publicarea pe pagina sa web oficială a unui ghid de aplicare la Programul nominalizat.

4. Finanțarea activităților prevăzute conform Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului se va efectua din contul și în limitele alocațiilor prevăzute în bugetul de stat, precum și din contul asistenței financiare externe.

5. Activitățile de finanțare în cadrul Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului constituie o schemă de ajutor de minimis și cad sub incidența prevederilor Legii nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat și ale Regulamentului privind ajutorul de minimis, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 01/2020.

6. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministrul dezvoltării
economice și digitalizării

Dumitru ALAIBA

Ministrul finanțelor

Veronica Sirețeanu

PROGRAMUL
de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii
în domeniul turismului

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

1. Scopul Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (ÎMM) în domeniul turismului (în continuare – Program) este stimularea creșterii economice în teritoriu.

2. Obiectivul general al Programului este promovarea și facilitarea activităților de turism și antreprenoriat în cadrul ecosistemului ÎMM-urilor din acest domeniu pentru crearea de noi afaceri, creșterea veniturilor în sectorul turistic și în alte sectoare conexe, precum și pentru a contribui la promovarea și exportul de produse și servicii turistice specifice Republicii Moldova.

3. Programul este orientat spre atingerea următoarelor obiective specifice:

1) promovarea turismului ca destinație atractivă, atât pe plan național, cât și pe plan internațional. Dezvoltarea de campanii de marketing și promovare, precum și colaborarea cu mediu de afaceri, parteneri de dezvoltare și alte părți interesate;

2) stimularea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului. Acest obiectiv include facilitarea accesului la finanțare, oferirea de asistență tehnică și consultanță (inclusiv pentru menținerea autenticității culturale), precum și promovarea antreprenoriatului;

3) îmbunătățirea calității serviciilor în domeniul turismului;

4) dezvoltarea infrastructurii necesare, construcția sau modernizarea de facilități de cazare, facilități de agrement sau infrastructură de transport, inclusiv în zonele rurale.

4. Programul este implementat de Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (IP ODA), cu susținerea Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării și Ministerului Culturii.

5. În sensul prezentului Program se definesc următoarele noțiuni:

ecosistemul ÎMM-urilor din domeniul turismului – ansamblul întreprinderilor mici și mijlocii care activează în domeniul turismului;

lanț valoric al turismului – succesiunea activităților primare și de sprijin care sunt fundamentale din punct de vedere strategic pentru performanța domeniului turistic.

Procesele ce cuprind dezvoltarea produselor turistice, dezvoltarea infrastructurii de primire a turiștilor, gestionarea destinațiilor turistice, promovarea și marketingul la nivel de afacere, produs, destinație și la nivel național, vânzările, operațiunile și serviciile de suport în activitatea turistică, sunt activitățile cheie ale lanțului valoric al turismului.

turism rural - formă de turism desfășurată în mediul rural, definită conform Legii nr. 352/2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova;

unități de cazare și/sau de alimentație - structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare și servire a mesei, definite conform Hotărârii Guvernului nr. 643/2003 cu privire la aprobarea Normelor metodologice și criteriilor de clasificare a structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare și de servire a mesei.

Capitolul II

CONDIȚII DE ELIGIBILITATE

6. Programul este destinat întreprinderilor micro, mici și mijlocii, definite potrivit prevederilor Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, cu excepția întreprinderilor de stat și municipale.

7. Solicitanții, la momentul aplicării la Program, desfășoară activitate de antreprenariat în turism sau activități conexe cu potențial pentru organizarea activităților turistice pe teritoriul Republicii Moldova, în unitățile administrativ – teritoriale de nivelul întâi: sate, comune, precum și orașe cu o populație de până la 30 000 locuitori (conform ultimului recensământ al populației și al locuințelor), care conține dezvoltare de produs turistic, de infrastructură turistică, activități de cazare și/sau alimentație a turiștilor, activități de agrement.

8. Prioritate în cadrul Programului se acordă:

1) solicitanților, care activează în cadrul lanțului valoric al turismului rural, în temeiul Legii nr. 352/2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova;

2) solicitanților care demonstrează o evoluție sustenabilă a indicatorilor economici, conform situațiilor financiare din ultimii 2 ani de activitate;

3) solicitanților care desfășoară sau planifică dezvoltarea afacerilor cu componentele: turism verde, inovație, digitalizare;

4) grupurilor de întreprinderi afiliate, ale căror praguri financiare și de salariați nu depășesc plafoanele indicate în articolul 4 din Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii.

CAPITOLUL III

COMPONENTELE PROGRAMULUI ȘI ACTIVITĂȚILE PRINCIPALE

9. Programul este structurat în următoarele componente:

- 1) componenta I – informare și promovare;
- 2) componenta II – suport financiar nerambursabil;
- 3) componenta III – monitorizare și evaluare.

Secțiunea 1

Componenta I - informare și promovare

10. Componenta I constă într-un set de activități cu scopul de a disemina informații referitoare la oportunitățile de susținere, obiectivele, beneficiile și condițiile Programului, precum și despre implementarea tuturor etapelor, astfel încât să se încurajeze participarea și să se cultive un sentiment de angajament și implicare în rândul beneficiarilor.

11. IP ODA, în colaborare cu Ministerul Culturii, vor promova Programul prin intermediul campaniilor de marketing strategice (inclusiv digitale), emisiuni TV și radio la posturile naționale și locale.

12. Ministerul Culturii și IP ODA vor acorda suport informațional autorităților publice locale, întreprinderilor mici și mijlocii, altor instituții/organizații de suport în afaceri în scopul promovării Programului.

Secțiunea a 2-a

Componenta II - suport financiar nerambursabil

13. Suportul financiar nerambursabil în cadrul Programului constă în acordarea de finanțare nerambursabilă (grant) pentru sprijinirea proiectelor și inițiativelor din sectorul turistic, care corespund obiectivelor acestui Program.

14. Suportul financiar nerambursabil este de maxim 70 % din valoarea proiectului investițional și nu poate depăși suma de 500 000 de lei per beneficiar.

15. Suportul financiar nerambursabil urmează a fi utilizat pentru una sau mai multe dintre următoarele activități:

- 1) reconstrucția/mobilarea/echiparea unităților de cazare și/sau de alimentație, precum și a unităților de agrement destinate turismului, costurile cărora nu trebuie să depășească 50% din valoarea grantului;
- 2) amenajarea accesului pentru persoane aflate în situații speciale de deplasare, costurile cărora nu trebuie să depășească 70 % din valoarea grantului;
- 3) restaurarea și recondiționarea încăperilor, mobilei, instrumentarului conform principiilor de respectare a autenticității culturale, inclusiv păstrarea

spiritului așezărilor rurale din Republica Moldova, costurile cărora nu trebuie să depășească 50 % din valoarea grantului;

4) amenajarea de spații/achiziționarea de echipamente pentru activități de agrement și sport, achiziționarea și amplasarea (instalarea și servicii aferente) indicatoarelor turistice, costurile cărora nu trebuie să depășească 50 % din valoarea grantului;

5) servicii de design, arhitectură și consultanță pentru menținerea unui anumit stil al unităților de primire a turiștilor și echipamentului, instrumentarului utilizat, costurile cărora nu trebuie să depășească 20% din valoarea grantului;

6) achiziționarea de articole tematice pentru furnizarea serviciilor turistice, costurile cărora nu trebuie să depășească 50 % din valoarea grantului;

7) îmbunătățirea infrastructurii digitale, costurile cărora nu trebuie să depășească 30% din valoarea grantului;

8) activități și produse de promovare, cum ar fi campanii on-line, materiale tipărite, obiecte de semnalizare turistică, acțiuni și materiale de marketing și promovare a destinației, organizarea de info-tururi, costurile cărora nu trebuie să depășească 20% din valoarea grantului;

9) instruirii specializate, certificări relevante turismului, afilieri la organizații specializate în domeniu, costurile cărora nu trebuie să depășească 20% din valoarea grantului.

16. Cheltuieli neeligibile din contul suportului financiar nerambursabil, precum și contribuției proprii în cadrul Programului sunt:

1) costuri de bunuri și servicii ori cota-parte a acestora acoperite de alte programe/proiecte de asistență și/sau subvenții de stat, inclusiv contribuția proprie;

2) cheltuieli generate de rata de schimb valutar;

3) achiziția bunurilor/lucrărilor/serviciilor înainte de depunerea formularului la componenta II a Programului. Nu sunt eligibile avansurile acordate în mărime ce depășește 50% din valoarea achiziției și efectuate cu mai mult de 6 (șase) luni înainte de depunerea formularului;

4) costuri suportate înainte de depunerea formularului la Componenta II;

5) impozite și taxe;

6) servicii de transport;

7) plăți efectuate în numerar;

8) finanțarea costurilor de leasing, credit, inclusiv dobânzile și comisioanele aferente;

9) costuri de arendă sau locațiune a spațiilor/oficiilor/terenurilor necesare activității;

10) consumabile și cheltuieli administrative;

11) cheltuieli de remunerare a personalului.

17. Pentru a participa la Program, solicitantul depune un formular de aplicare pe pagina web oficială a instituției, care conține un set de documente, descris în ghidul de aplicare la Program.

18. Perioada de depunere a dosarelor este anunțată pe paginile web oficiale ale Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerului Culturii și IP ODA, precum și în mijloacele mas-media și pe rețele de socializare.

19. Modalitatea de selectare a beneficiarilor **Componentei II** este prevăzută în Manualul operațional pentru implementarea Programului și descrisă în ghidul de aplicare la Program.

20. Beneficiarii sunt selectați conform condițiilor și priorităților prezentului Program, în limitele bugetului disponibil.

21. La evaluarea dosarelor solicitanților care aplică la Program, IP ODA va solicita expertiză în domeniul turismului, în arhitectura tradițională și alte domenii, atunci când capacitatea de evaluare depășește expertiza internă disponibilă în cadrul ODA.

22. Suportul financiar nerambursabil este transferat direct către beneficiar în două tranșe:

1) **I tranșă** – în cuantum de 70 % din valoarea aprobată a grantului, va fi transferată după prezentarea setului complet de documente confirmative privind investirea contribuției proprii a beneficiarului și efectuarea vizitei în teren (după caz);

2) **II tranșă** – în cuantum de 30 % din valoarea aprobată a grantului, va fi transferată după prezentarea de către Beneficiar a documentelor confirmative privind realizarea investiției din prima tranșă.

23. Întreprinderile mici și mijlocii care nu dispun de suficiente resurse financiare proprii pentru implementarea proiectului investițional aprobat vor putea acoperi insuficiența de capital din surse creditare. În acest sens, întreprinderile mici și mijlocii pot beneficia, după caz, de o garanție financiară emisă de Fondul de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii, în baza Hotărârii Guvernului nr. 709/2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea, funcționarea și utilizarea Fondului de garantare a creditelor pentru întreprinderile mici și mijlocii.

24. Întreprinderile mici și mijlocii pot solicita suport financiar până la atingerea limitei plafonului stabilit în Program conform pct. 14, cu respectarea cerințelor prevăzute de Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat și

Regulamentul privind ajutorul de minimis aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Concurenței nr. 01/2020.

25. Comitetul de finanțare și risc al IP ODA examinează raportul de evaluare a dosarelor solicitanților de suport din cadrul programelor de stat și decide cu privire la acceptarea sau respingerea acestora.

26. În procesul de examinare, Comitetul de finanțare și risc al IP ODA se conduce de condițiile și criteriile de evaluare stipulate în prezenta hotărâre și Manualul operațional privind implementarea Programului.

Secțiunea a 3-a **Componenta III – monitorizare și evaluare**

27. Activitățile **Componentei III** au ca scop monitorizarea realizării proiectelor, identificarea și reducerea riscurilor care pot conduce la situații de criză, stabilirea tacticii de comunicare cu beneficiarii, precum și evaluarea impactului acestora. Aceasta implică:

1) monitorizarea, pentru a verifica progresul și implementarea proiectului de către beneficiar, asigurându-se că acesta respectă termenele și obiectivele stabilite în contractul de finanțare nerambursabilă;

2) verificarea respectării condițiilor și utilizării resurselor financiare conform destinației stabilite în contractul de finanțare nerambursabilă;

3) evaluarea impactului proiectului în termeni cantitativi și calitativi. Aceasta include evaluarea efectelor generate de proiect asupra întreprinderii beneficiare, sectorului și mediului economic și social în general;

4) monitorizarea beneficiarilor Programului pe o perioadă de 24 de luni de la data prezentării setului complet de acte care confirmă utilizarea resurselor financiare conform destinației. Aceasta asigură urmărirea continuă a implementării proiectelor și identificarea potențialelor probleme sau neconformități.

28. În cazul nerespectării condițiilor Programului, beneficiarul grantului este obligat să ramburseze mijloacele financiare acordate.

29. IP ODA efectuează monitorizarea la etapa post finanțare, inclusiv verificarea finală aferentă monitorizării. La această etapă, IP ODA poate solicita beneficiarilor să furnizeze rapoarte financiare și de performanță, care să ofere informații relevante cu privire la implementarea și rezultatele proiectului.

Capitolul IV **PROCESUL DE IMPLEMENTARE A PROGRAMULUI**

Secțiunea 1

Perioada de implementare a Programului și estimarea costurilor

30. Termenul de implementare a Programului este de 36 de luni, cu posibilitatea de a fi prelungit pe baza mijloacelor financiare suplimentare disponibile.

31. Implementarea Programului presupune un buget estimativ de 30 000 000 de lei, cu posibilitatea de a fi suplinit cu fonduri ale donatorilor locali și externi.

Secțiunea a 2-a

Indicatorii Programului

32. Indicatorii de produs:

- 1) cel puțin 200 de IMM-uri vor beneficia de suport consultativ;
- 2) 10 activități de mediatizare și informare organizate cu privire la promovarea Programului;
- 3) cel puțin 50 întreprinderi susținute financiar.

33. Indicatorii de rezultat:

- 1) cel puțin 50% din beneficiarii Programului vor înregistra o creștere a performanței lor financiare;
- 2) cel puțin 25 de întreprinderi vor diversifica gama de servicii și produse oferite, adaptându-se nevoilor și preferințelor turiștilor;
- 3) cel puțin 50% din beneficiarii Programului vor înregistra o creștere a impozitelor directe și indirecte plătite în bugetul public național;
- 4) cel puțin 40% din beneficiarii Programului vor asigura un câștig salarial mediu lunar brut la nivelul celui din industria turismului;
- 5) cel puțin 100 de locuri de muncă vor fi menținute și 50 noi create;
- 6) volumul de investiții în economia națională va fi în creștere cu cca 40 mil. MDL.

Secțiunea a 3-a

Implementarea și coordonarea Programului

34. Implementarea Programului se va realiza de către IP ODA în conformitate cu Manualul operațional pentru implementarea acestuia.

35. În scopul conjugării eforturilor tuturor actorilor interesați în dezvoltarea turismului, IP ODA poate atrage pe parcursul implementării Programului și alți actori interesați, inclusiv pentru acordare de ghidare, mentorat, finanțare, altă asistență logistică pentru proiectele în derulare.

36. Pentru gestionarea eficientă, IP ODA va conecta prezentul Program la sistemul informațional de management intern.

37. IP ODA va elabora și va prezenta anual Consiliului Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării și Ministerului Culturii rapoarte privind implementarea Programului și atingerea indicatorilor de produs și de rezultat planificați.

Secțiunea a 4-a **Supravegherea Programului**

38. Funcția de supraveghere și de evaluare a activităților și a modului de implementare a Programului este exercitată de către Consiliul IP ODA.

39. Pornind de la atribuțiile funcționale și drepturile Consiliului IP ODA, prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 487/2022 cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului și în vederea gestionării eficiente a Programului, Consiliul exercită următoarele atribuții:

- 1) aprobă Manualul operațional pentru implementarea Programului;
- 2) aprobă raportul anual de implementare a Programului;
- 3) soluționează probleme care nu contravin legislației.

40. Toate deciziile Consiliului IP ODA se fixează în procesele – verbale ale ședințelor.

**Planul de implementare a activităților Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în
domeniul turismului**

Activități-cheie	Trimestre de implementare											
	Primul an				Al doilea an				Al treilea an			
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12
Activități de lansare												
Acțiuni de administrare a Programului												
Pregătirea și aprobarea Manualului operațional pentru implementarea Programului												
Componenta I: informare și promovare												
Desfășurarea campaniilor de informare și conștientizare												
Crearea instrumentelor informaționale pentru beneficiari												
Organizarea evenimentelor de promovare dedicate IMM din domeniul turismului												
Componenta II: suport financiar nerambursabil												
Înregistrarea formularelor de aplicare la Program												
Evaluarea proiectelor investiționale și selectarea Beneficiarilor												
Semnarea contractelor de finanțare nerambursabilă cu beneficiarii												
Finanțarea proiectelor investiționale												
Componenta III: monitorizare și evaluare												
Monitorizare și evaluare												
Procesul de implementare a Programului												
Elaborarea raportului final și a recomandărilor necesare pentru viitoarele programe de sprijin în domeniul turismului.												

Notă informativă
**la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de
sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii din domeniul
turismului**

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii din domeniul turismului (în continuare – *Program*) a fost elaborat de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, de comun cu Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (IP ODA).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Activitatea economică în domeniul turismului este un mijloc sigur și eficient de dezvoltare a comunităților locale în plan economic, social și cultural. Însă sectorul HoReCa a fost foarte grav afectat de pandemia COVID-19, care a contribuit la reducerea veniturilor până la 70-80%. Sectorul continuă să fie afectat de crizele din ultima perioadă, inclusiv creșterea prețurilor și războiul Rusiei contra Ucrainei.

Activitatea economică scăzută și cu puține alternative, precum și sărăcia și deficitul de competențe raportate în mediul rural duc la depopulare și la exodul tinerilor din sate. Multe IMM din Republica Moldova sunt provocate de nivelul scăzut al productivității și competitivității lor. În aceste situații, se evidențiază drept absolut necesară susținerea domeniului turismului, în special, în spațiul rural.

De notat, că există diferențe notabile între IMM-urile urbane și rurale, cele din urmă având în față probleme majore care le împiedică performanța și sunt mai greu de gestionat, mai ales într-o economie în tranziție precum cea a Republicii Moldova. La fel, se raportează un nivel ridicat de inegalitate în accesibilitatea și utilizarea TIC.

Dezechilibrul dintre IMM-urile urbane și cele rurale există în Republica Moldova din mai multe motive, precum alocațiile financiare majore care se fac în zonele urbane, urmate de concentrarea forței de muncă calificate în capitală și gradul mai ridicat de adoptare a tehnologiilor digitale în orașe. Discrepanța dintre IMM-urile din zonele rurale și urbane este amplificată de factori socioeconomici și demografici. Muncitorii migranți din zonele rurale ale Moldovei, cu vârsta de până la 35 de ani, constituie peste 45% în 2019 ([studiul „Profilul și provocările actuale ale lucrătorilor migranți moldoveni”, 2020, PNUD și OIM Moldova](#)), veniturile populației rurale în 2021 sunt de 1,4 ori mai mici decât veniturile populației urbane și depind într-o măsură mai mare de remitențe, acestea

având o pondere în venituri de 15,4% față de 9,5% ([”Veniturile și cheltuielile populației în anul 2021”](#), publicat de Biroul Național de Statistică).

În contextul provocărilor cu care se confruntă IMM-urile, activitatea turistică în Republica Moldova în prezent își revine treptat în urma epidemiei de COVID-19. De asemenea, este de așteptat că turismul va intra într-o etapă de redresare post-conflict, ceea ce reprezintă două situații care necesită sprijin pentru IMM-urile din domeniul turismului.

IMM-urile din domeniul turismului pot aduce beneficii comunităților locale, economiei și mediului, diminuând presiunea cauzată de afluența mare de turiști în unele regiuni și, prin diversificare, depășind caracterul sezonier pronunțat. Într-un document care prezintă anumite răspunsuri la nivel de politici, Gruparea europeană de cooperare teritorială menționează exemple de studii de caz din regiunile rurale aflate în scădere, pentru a indica faptul că zonele rurale se bazează mai mult pe întreprinderi mai mici, cu o pondere medie a angajării cu circa 10% (38% în medie) mai mare decât în mediul urban (27% în medie).

Strategia națională de dezvoltare ”Moldova 2030” pune accent pe creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților economice (obiectivul 1). În acest context, sprijinirea dezvoltării turismului poate facilita atenuarea inegalității veniturilor în zonele rurale, asigurând în același timp profituri durabile prin intermediul parteneriatelor în cadrul ecosistemului turismului. Acțiunile specifice din cadrul acestui obiectiv care sunt, de asemenea, asociate cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale Agendei 2030 de dezvoltare durabilă, se referă la:

- Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare (ODD 8.3);

- Până în 2030, elaborarea și implementarea politicilor pentru promovarea turismului durabil, care creează locuri de muncă și promovează cultura și produsele locale (ODD 8.9).

Încurajarea antreprenoriatului și a parteneriatelor de-a lungul lanțului valoric al turismului și diversificarea produselor IMM-urilor cu oferte turistice este o modalitate durabilă de a genera și mobiliza valoare la nivel local prin utilizarea activelor locale din sectoarele asociate turismului rural (cultură, agricultură, alimente și băuturi, evenimente, etc.) și, prin urmare, contribuie la crearea locurilor de muncă și la veniturile din export.

Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu conține armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului (în continuare – Program) este stimularea creșterii economice în teritoriu. De menționat, că inițial denumirea Programului

Obiectivul general al Programului este promovarea și facilitarea activităților de turism și antreprenariat în cadrul ecosistemului IMM-urilor din acest domeniu pentru crearea de noi afaceri, creșterea veniturilor în sectorul turistic și în alte sectoare conexe, precum și pentru a contribui la promovarea și exportul de produse și servicii turistice specifice Republicii Moldova.

Programul este orientat spre atingerea următoarelor obiective specifice:

-promovarea turismului ca destinație atractivă, atât pe plan național, cât și pe plan internațional. Dezvoltarea de campanii de marketing și promovare, precum și colaborarea cu mediu de afaceri, parteneri de dezvoltare și alte părți interesate;

- stimularea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii din domeniul turismului. Acest obiectiv include facilitarea accesului la finanțare, oferirea de asistență tehnică și consultanță (inclusiv pentru menținerea autenticității culturale), precum și promovarea antreprenariatului;

- îmbunătățirea calității serviciilor în domeniul turismului;

- dezvoltarea infrastructurii necesare, construcția sau modernizarea de facilități de cazare, facilități de agrement sau infrastructură de transport în zonele rurale.

De menționat, că inițial denumirea Programului conținea sintagma ”turism rural”. Ulterior, urmare avizului Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și consultărilor suplimentare, cuvântul ”rural” a fost exclus din denumire și din o parte de conținutul Programului.

Programul este destinat solicitanților care, la momentul aplicării, desfășoară activitate de antreprenariat în turism sau activități conexe cu potențial pentru organizarea activităților turistice pe teritoriul Republicii Moldova, în unitățile administrativ – teritoriale de nivelul întâi: sate, comune, precum și orașe cu o populație de până la 30 000 locuitori.

Prioritate în cadrul Programului se acordă solicitanților, care activează în cadrul lanțului valoric al turismului rural, în temeiul Legii nr. 352/2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova

Programul este structurat în următoarele componente:

- 1) Componenta I – informare și promovare.
- 2) Componenta II – suport financiar nerambursabil.
- 3) Componenta III – monitorizare și evaluare.

Componenta I - informare și promovare.

Componenta I include un set de activități cu scopul de a disemina informații referitoare la oportunitățile de susținere, obiectivele, beneficiile și condițiile Programului, precum și despre implementarea tuturor etapelor, astfel încât să se încurajeze participarea și să se cultive un sentiment de angajament și implicare în rândul beneficiarilor.

Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, în colaborare cu Ministerul Culturii, vor promova Programul prin intermediul campaniilor de marketing strategice (inclusiv digitale), emisiuni TV și radio la posturile naționale și locale.

Ministerul Culturii și IP ODA vor acorda suport informațional autorităților publice locale, întreprinderilor mici și mijlocii, altor instituții/organizații de suport în afaceri în scopul promovării Programului.

Componenta II - suport financiar nerambursabil.

Suportul financiar nerambursabil în cadrul Programului constă în acordarea de finanțare nerambursabilă (grant) pentru sprijinirea proiectelor și inițiativelor din sectorul turistic, care corespund obiectivelor acestui Program.

Suportul financiar nerambursabil este de maxim 70 % din valoarea proiectului investițional și nu poate depăși suma de 500 000 de lei per beneficiar.

Suportul financiar nerambursabil va fi transferat direct către beneficiar în două tranșe:

1) **I tranșă** – în cuantum de 70 % din valoarea aprobată a grantului, va fi transferată după prezentarea setului complet de documente confirmative privind investirea contribuției proprii a beneficiarului și efectuarea vizitei în teren (după caz);

2) **II tranșă** – în cuantum de 30 % din valoarea aprobată a grantului, va fi transferată după prezentarea de către Beneficiar a documentelor confirmative privind realizarea investiției din prima tranșă.

Activitățile Componentei III au ca scop monitorizarea realizării proiectelor, identificarea și reducerea riscurilor care pot conduce la situații de criză, stabilirea tacticii de comunicare cu beneficiarii, precum și evaluarea impactului acestora.

Aceasta implică:

- monitorizarea, pentru a verifica progresul și implementarea proiectului de către beneficiar, asigurându-se că acesta respectă termenele și obiectivele stabilite în contractul de finanțare nerambursabilă;

- verificarea respectării condițiilor și utilizării resurselor financiare conform destinației stabilite în contractul de finanțare nerambursabilă;

- evaluarea impactului proiectului în termeni cantitativi și calitativi. Aceasta include evaluarea efectelor generate de proiect asupra întreprinderii beneficiare, sectorului și mediului economic și social în general;

- monitorizarea beneficiarilor Programului pe o perioadă de 24 de luni de la data prezentării setului complet de acte care confirmă utilizarea resurselor financiare conform destinației. Aceasta asigură urmărirea continuă a implementării proiectelor și identificarea potențialelor probleme sau neconformități.

În cazul nerespectării condițiilor Programului, beneficiarul grantului va fi obligat să ramburseze mijloacele financiare acordate.

IP ODA efectuează monitorizarea la etapa post finanțare, inclusiv verificarea finală aferentă monitorizării. La aceasta etapă IP ODA poate solicita beneficiarilor să furnizeze rapoarte financiare și de performanță, care să ofere informații relevante cu privire la implementarea și rezultatele proiectului.

5. Fundamentarea economico-financiară

Pentru realizarea Programului se propune un buget estimativ de 30 000 000 de lei pentru 3 ani de zile, cu posibilitatea de a fi suplinit cu fonduri ale donatorilor locali și externi. Implementarea Programului se va realiza în dependență de mijloacele financiare disponibile.

Finanțarea activităților în cadrul Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului se va efectua din contul și în limitele alocațiilor bugetului de stat, precum și din contul asistenței financiare externe.

În acest sens, evidențiem că recent IP ODA a semnat un Contract de grant cu Uniunea Europeană (UE) de finanțare a programelor de suport ODA, în valoare totală de 8 milioane EURO, pentru o perioadă de 3 ani. Din bugetul total, cca 500 000 euro (echivalentul a 10 000 000 lei) sunt destinați Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului.

Subsidiar menționăm că, în *Programul Indicativ Multianual al Uniunii Europene pentru Republica Moldova 2021-2027 (MIP)*, IP ODA este responsabilă de realizarea acțiunii de *Reducere a discrepanțelor între regiuni și între zonele urbane și zonele rurale din Moldova*, iar Programul este unul din mecanistele directe pentru realizarea acestei acțiuni și pentru susținerea financiară nerambursabilă a întreprinderilor mici și mijlocii din țară.

De asemenea, se atestă interesul diferitor structuri de a susține dezvoltarea turismului, inclusiv în spațiul rural. Drept exemplu, USAID, prin intermediul Proiectului de competitivitate și reziliență rurală, implementat de către Chemionics International,

FARM și Smithsonian Institution, a exprimat deschiderea de a contribui la implementarea acestui Program.

Se preconizează că implementarea Programului va contribui la susținerea financiară a cel puțin 50 de întreprinderi mici și mijlocii, ceea ce va genera următoarele rezultate: cel puțin 60% din beneficiari vor înregistra o creștere economică; volumul de investiții în economia națională va fi în creștere cu circa 40 000 000 lei; cel puțin 100 de locuri de muncă vor fi menținute și 50 noi create; cel puțin 25 de întreprinderi își vor diversifica gama de servicii și produse.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul nu necesită modificarea, abrogarea sau elaborarea de noi acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu prevederile Regulamentului Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, proiectul a fost transmis spre avizare autorităților de resort și supus consultărilor publice, după cum urmează:

- plasat pe pagina web a Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, la rubrica ”Transparență decizională/Anunțuri privind consultări publice”, precum și pe pagina guvernamentală particip.gov.md:

[https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/10209;](https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/10209)

- transmis spre consultare asociațiilor de specialitate prin scrisoarea cu nr. 06/2 – 667 din 14.03.2023;

- organizate ședințe consultative în process de lucru cu autorități și asociații (Ministerul Culturii, Ministerul Finanțelor, ODA, ANTRIM, etc.).

- urmare avizului Ministerului Agriculturii și Industriei Suplimentare (MAIA), proiectul Programului a fost consultat suplimentar (prin e-mail) cu Ministerul Culturii, cu MAIA și ODA, cu operarea modificărilor propuse în cadrul discuțiilor.

8. Constatările expertizei anticorupție

Conform Avizului CNA nr. 06/2/4446 din 17.03.2023, proiectul este exceptat de la realizarea expertizei anticorupție.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Nu este necesară.

10. Constatările expertizei juridice

Avizul Ministerului Justiției se anexează la dosar.

11. Constatările altor expertize

Analiza impactului în procesul de fundamentare a proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului se anexează.

Secretar de stat

Veronica ARPINTIN